

עין משפט
נר מצוה

פא א מיי פליג י מהל' מלוה וטה ה' י סמג עשין ד' טושי"ע ח"מ ס' רלט סעיף א:

פב ג מיי פריח מהל' גולה ואברה ה' א ופי"ט

מהל' מכירה ה' ג ופיר"ח מהל' מלוה וטה ה' א סמג עשין פג ולד טושי"ע ח"מ

ס' לט סעיף א וסמ"נ כרה

פב ג מיי פ"ח מהל' שטחין וטושפין ה' ג ועי' כהנאות ונכ"מ סמג עשין פג טושי"ע ח"מ ס' קכג סעיף א:

צ ד טושי"ע ח"מ ס' רמה סעיף ט:

צא ה מיי פט"ו מהל' טוען וטוען ה' א סמג עשין פג טושי"ע ח"מ ס' קמ סעיף ד:

רבינו גרשום

ולא מצי לוקח למטרף עור אפי' אי כתבי ליה אחריות: אמר להו רב אשי מאה לא תפשוט דאין כותבין שובר אלא בעלמא גבי הלואה כותבין שובר והכא היינו טעמא דלא כתבי למוכר כל השטרי כו' דאי כתבי ליה להאי לוקח האי שטר שני באחריות כי טריך יתיה בעל חוב דראובן אטיל איהו וטריך לקוחות דבתריה כהאי שטר דכתב בו אחריות והדר קאמר ליה לבעל חוב שוי לי פורטא והדר טירפן ואולי איהו וטריך לקוחות אחריני בשטרא קמא ואצ"ל דכתבין ליה למוכר שובר כו' שטרי דכפיקן כו' מ"מ ההוא שובר גבי לקוחות ליכא אלא גבי מוכר איתיה להכי מצי טריל אחריות ומקשנין אצ"ג דליתא למוכר גבי לקוחות טוף סוף כי דאורייתא לאו לגבי מריה דארעא דבין להו הודי בשביל זה שטרפן ומתאז לזן השובר ודלא כדין טרפן: אין דאי כיון דאיכא שובר גבי מוכר יחזיר הקרקע למריה בעל כרחו

אבל איכא למיחש דאיהיה והכי דהדרי לקוחות למריה דארעא בין כך ובין כך שמיט האי פירי דההוא קרקע דטריך ואכיל להו וקשה גזל הנאכל להחזיר אי נמי דהני לקוחות שניני שטריה מנייהו שלא באחריות קנו דלא מצי הדרי למריה דארעא והוו אבדון שלא כדון הלכך לא כתבי אחריות בשטר שו' לדלוקה דאצ"ג דכתב שובר למוכר דנפיק מניה חורבא כדאמנן דשמיט פירי או ללוקח שלא באחריות אבל בעלמא בשטרי הלואה כותבין שובר. ומקשי' אי הכי כדאוקמת דכידן לדליתא שובר הלואה ממי אמאי כותבין שובר ונחוש נמי דאי בשביקין לשטר גבי מלוה טריך ביה לקוחות ושמיט ואכיל פירי או טריך לקוחות שלא באחריות ליכא למיחש להכי יהתם גבי מלוה דווי מסיק ביה בלוה אמר הני לבעל חוב כדבעי למטריפיהו ליה וזוי חייב לך ולא קרקע שמא כבר פיקס בעל חוב שלך בזוי וכמתב' לו שובר ושטר חוב בו פסול הוא ואולי ובדיק' במילתא. אבל הכא גבי מקח וממכר דלוקח בשביל ארעא מסיק ויהיב וזוי ומאן דידעי' דמוכר לא שיר לעצמו קרקע מידע ידעי' נמי שמיט שוקנה קרקע לא מפייהו בזויי ולא פייסו מוכר בזויי ולא אתו למבידק מן מוכר ואבדין קרקע שלהם שלא כדון הילכך לא כתבין להו אחריות בהאי שטר שני דתוקי ארעא בידיה דלוקח כדי שלא יהא מוכר יכול למימ' לו לא מכתריה לך מעולם: ואת אומרת. ומכתבין הכי שטרא דנן כן שמיט' מנייה דאחריות טעות סופר הוא. שאם בא

לפנינו שטר שואן כתוב בו אחריות אפי' הכי גבי ממשעבדי דאמרי' סופר שכת ולא כתבו מהכא דייקנין הכי טעמא דכתב ליה הכי שטרא דנן כו' הא לא כתב ליה הכי אצ"ג דלית ביה אחריות גבי דאמרינן סופר טעה שהיה לו לכותבו ואצ"פ שלא כתב דייקנין ליה כמו שיש בו אחריות: רב אשי אמר. לעולם אחריות לא אמרינן טעות סופר הוא ומאי חזן מאחריות שבו לא דכתבי ליה שטרא דנן אלא דלא כתבי ביה אחריות מתנתו: רבנן דאמרי דמתנוי קיימת דלא חזרה קסברי אין אחריות נקנות במסירה שיחודו לו המתנה כלומר השטר אינו נקנה במסירה דלא דמי כמו שמסר להחזיר לו הקרקע גופה אלא כל זמן שלא מסר והחזיר לו קרקע גופה לא חזרה מתנתו: ר"ש בן גמליאל סבר אחריות נקנות במסירה. דכיון ששטר והחזיר לו השטר חזרה הקרקע לבעלו דשטר אפסרה דארעא הוא: הכא לידון בשטר ובחזקה. שאם אמר לו אחד לפני בי"ד מה אתה עושה בתוך שלי והוא דן עמו ואמר לו אתה מכרתה לי יוש לי שטר ועמדתי בה שני חזקה: נידון בשטר. שצריך

קסט:

בעלמא כותבין שובר כו'. וא"ת כיון דמסיק דשטרי הלואה אימור פייסיה צעל הצית בזויי וילכו הלקוחות אלל המוכר^א א"כ מצי למידק מהכא דאין כותבין שובר דאי כותבין אס כן אמאי^ט לאין כותבין שנין שטרי הלואה ולכתוב שובר לאידך כדפריך

הכא גבי מקח ואומר ר"י דשטרי הלואה לא מניין למכתב שובר משום שאס כן יפסיד כל הלואאותיו שיעשה מנאן ואילך שלא יהא זכור מן השובר ואיכא נעילת דלת צפני לזין אלל בשטרי מקח וממכר אס יפסיד יפסיד ואין לנו להפסיד לזה משום חששא שמא יפסיד^ט והאחר לאחר זמן[ומיניה^ט [דסוף סוף] למי"ד כותבין שובר^ט [מאי שנא הלואה] ליכתוב בר מומנא דא ולהלן ושמא אנו גוזרין: **דמאן** דמסיק ארעא בזויי לא מיפייס. ומיניה לר"י אס

יכול המוכר לדחותו בזויי למה יינחו קרקעס אפילו היו יודעין שלא פרע לו השטר עדיין^ט [אלא שיכולין] לומר שיתן או קרקע או מעות ואס אין לו גרסין ליה ומיהו היינו יכולין לקיימו והוי אליצא^ה דמסקינן לקמן דמוקי לקמן פלוגמיהיו בצריך לצבר ואפי' לא גרס הכא לא היה צריך למחקו כנסתדרין^ה (דף גז: וסס) דקאמר והיונן בחזקה ולא בשטר אימא אף בחזקה^ט וקי"ל דצריך לצבר קא מיפלגי דלפי' ליתיה הכא מניין למימר התם הינון צה כדאשכחנן ד' אלקין (יבמות דף לא). דקאמר גמרא על ספק קרוב כו' ואמרי' למאי הלכתא דאי כהן אסירא ליה ואי ערוה היא ארסה צעאי מליצה^ב ואף על גב דלימיה צהזורק (גיטין דף עה.) על ההיא משנה^א:^ט **ו**[**רבן שמעון בן גמליאל סבר ד**ה**הא פירי דאמר עדי התימיה ברתיה. יש מקאים דכפ"ל גדיטין] (דף יא. וסס) תניא א"ר אלעזר בר' יוסי לא נחלקו על שטרות העולים צערכאות**

של עובדי כוכבים דלע"פ דחומתיהם עובדי כוכבים כשרים לא נחלקו אלל כו' דרשב"ג אומר אף הן כשרין אלמא^א ס"ל עדי מסירה כרמי ואורי"ד ס"ל כו' אלעזר גביטין ולא בשטרות^א כי הנהו אמוראי דהמגרש גביטין^ה (דף פו: וסס) פ' (ודוחק הוא דהא אף אלו קאמר דמשמע דבשאר שטרות נמי ס"ל הכי) וצריך לומר דאליצא דרבנן דפליגי עליה קאמר להו דלף אותם היה להם להכשיר כיון דקברי עדי מסירה כרמי: אלל

כסב ציה אחריות. ורב נחמן לא קמתרץ שפיר: ויל וצניה. מן המוכר שלא באחריות וכתוב השטר בשמך ואח"כ מכור את הקרקע לשהא באחריות: **מ"ט.** חזרה מתנתו: **אמר רב אשי.** קסבר רבן שמעון בן גמליאל סבר אוסיוס. צין דשטרי מקח צין דמתנה נקנות למקבל מתנה וללוקח במסירת השטר כלומר אע"פ שדברים אינם נקנין כיון דכותבין בשטר נקנין עס קבלת הקלף וכיון שהחזיר לו את השטר חזרה מתנתו ופלוגתא היא בהמוכר את הספניה (לעיל דף עו.). ואע"פ שפירש רבינו חננאל דלית הלכתא כרשב"ג דיחיד ורציה הלכה כרבים אפילו הכי הלכתא כרשב"ג דלאותיות נקנות במסירה ואף על פי שלא כתב לו בשטר אחר קני כך הוא וכל שעבודיה דקיימא לן כרבי דס"ל אומיות נקנות במסירה את הספניה (סס דף עו.) דלמרינן התם במסקנא^א **אמר רב** פפא הלכתא אומיות נקנות במסירה בלא שטר אחר וקאי רב אשי **התם** כוומיה דאמר סברא הוא כו' ולקמן צפירקין^ה (דף קגג.) נמי אמרינן אומיות נקנות במסירה אצ"י אמר צריך להציא ראייה רצא אמר כו' גס שס מוכח דלצ"י ורצא סברי דלאותיות נקנות במסירה וגס שס דחק ר"ח וכתב שאין הלכה כמותו אלל במסירה ובשטר והבב הוא: **ס"ר הבא לידון.** כנגד המערער על שדה שצידו בשטר ובחזקה שטוען קרקע זה קניתי ממך ועדיין השטר צדי וגס יש לי **עדים** שאכלתי שני חזקה גדון בשטר דברי רבי. לקמן מפרש לה ואזיל ועל מקומה אפרסמה לפי פ"י האמוראים: **רבן שמעון בן גמליאל אומר בחזקה.** לפי פירוש האמוראים שלפנינו יש מהם שצריך לפרש לר"ש דקאמר בחזקה ולא בשטר ויש שצריך לפרש אף בחזקה וכל שכן בשטר הלכך מה שכתוב כספרים בחזקה ולא בשטר אימא אף בחזקה נראה דלא גרסינן ליה כו': **צמאי קמיפלגי.** ומתוך שכן נדע פירוש הצרייתא: **ט' רבי סבר אוסיוס נקנות במסירה.** כדקאמר נמי רבי צהדיא כמור המוכר את הספניה (לעיל דף עו.) שהמוכר שטר חזר לחצירו כיון קנה החוב ושטעמד לו לזה לזה הקונה כמור שהיה משועבד למלוה כל זמן שלא חזר ומחלו כדאמר שמואל^י (במסכת גיטין) (דף יג.) וה"ק הבא לידון בשטר ובחזקה וטוען ראובן כנגד המערער שדה זו שלי היא שהיה שמעון שקנאו מלוי מסר לו שטר מכירה הכתוב בשמו וקניתי השדה במסירת השטר כלילו נכתב צמאי וגם החזקתי צדה שלש שנים נידון בשטר דברי רבי ועל ידי השטר שמסר לו הלוקח קנוי לו השדה דלאותיות נקנות במסירה ולא צריך מו עדי חזקה:

גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

אמר נהו. רב אשי לעולם אימא כך גבי מלוה שאצד שטר שכתוב לו שטרא או פרע מקצת חובו דכותבין שובר ללוה ויפרע חובו למלוה והכא גבי מקח וממכר היינו טעמא דאין כותבין שובר למוכר כדי לכתוב שטרא מעליא ללוקח משום דזימנין דלזיל צע"ח דמוכר^י [שהוא לוקח ראשון שנאצד שטרן] וטורף

אמר להו בעלמא כותבין שובר והכא היינו טעמא דדלמא אזיל בעל חוב וטריך מיניה דלוקח ואזיל איהו וטריך לקוחות ושובר גבי לקוחות ליכא סוף סוף לקוחות לאו אמרי דארעא הדרי אדהכי והכי שמיט ואכיל פירי אי נמי ללוקח שלא באחריות אי הכי שטרי הלואה נמי התם דוויי מסיק אמרי פייסיה בעל חוב בזויי הכא דארעא מסיק מידע ידעי דמאן דמסיק ארעא בזויי לא מפי"ס אמר מר חזן מן האחריות שבו היכי כתבין אמר רב נחמן דכתבי הכי אשטרא דנן דלא למיגבי ביה לא ממשעבדי ולא מבני חרי אלא כי היכי דתיקום ארעא בידיה דלוקח אמר רפרם זאת אומרת ^א**באחריות טעות סופר הוא טעמא דכתב ליה הכי הא לא כתב ליה הכי גבי רב אשי אמר** ^ט**אחריות לאו טעות סופר הוא ומאי חזן מאחריות שבו דלא כתיב ביה אחריות ההיא איתתא דיהבה ליה זוזי לההוא גברא למיזבן לה ארעא אזל ובן לה שלא באחריות אתיא לקמיה דרב נחמן אמר ליה^ט לתקוני שדרתך ולא לעוותי יציל ובנה מיניה שלא באחריות והדר זבנה ניהלה באחריות: רשב"ג אומר הנותן מתנה לחבירו והחזיר לו את השטר חזרה מתנתו והכ"א ימתנתו קיימת: מאי טעמא דרשב"ג אמר רב אסי נעשה כאומר לו שדה זו נתונה לך כל זמן שהשטר בידך מתקין לה רבה אי הכי גנגב או אבד נמי אלא אמר רבה ^ה**באותיות נקנות במסירה ורבנן סברי אין סבר אותיות נקנות במסירה ורבנן סברי אין בשטר ובחזקה** ה"ידון בשטר דברי רבי רשב"ג אומר בחזקה במאי קמיפלגי כי אתא רב דימי אמר באותיות נקנות במסירה קא מיפלגי רבן**

צידו אף שלא יצבה לא ממשעבדי ולא מצני חרי דמישישין דלמא שטרו הראשון עדיין צידו הוא: **דסיו ארעא צדיה.** שלא יוכל המוכר לטעון לא מכרתה לך מעולם: **אמר רפרס זאת אומרת.** ממילמיה דרב נחמן שמוקין לפרש בתוך השטר שאין זו אחריות: **אחריות.** שאינו כתוב בשטר אלל נכתב השטר סתם טעות וסוגגת הסופר הוא וכמי שכתב זו אחריות דמי ופלוגתא הוא בשנים אוחזין (צ"מ דף ד.) והכי מסקינן התם (טו:) דטעות סופר הוא בין בשטרי מקח בין בשטרי הלואה: **דלא** מן המוכר שלא באחריות וכתוב השטר בשמך ואח"כ מכור את הקרקע לשהא באחריות: **מ"ט.** חזרה מתנתו: **אמר רב אשי.** קסבר רבן שמעון בן גמליאל סבר אוסיוס. צין דשטרי מקח צין דמתנה נקנות למקבל מתנה וללוקח במסירת השטר כלומר אע"פ שדברים אינם נקנין כיון דכותבין בשטר נקנין עס קבלת הקלף וכיון שהחזיר לו את השטר חזרה מתנתו ופלוגתא היא בהמוכר את הספניה (לעיל דף עו.). ואע"פ שפירש רבינו חננאל דלית הלכתא כרשב"ג דיחיד ורציה הלכה כרבים אפילו הכי הלכתא כרשב"ג דלאותיות נקנות במסירה ואף על פי שלא כתב לו בשטר אחר קני כך הוא וכל שעבודיה דקיימא לן כרבי דס"ל אומיות נקנות במסירה את הספניה (סס דף עו.) דלמרינן התם במסקנא^א **אמר רב** פפא הלכתא אומיות נקנות במסירה בלא שטר אחר וקאי רב אשי **התם** כוומיה דאמר סברא הוא כו' ולקמן צפירקין^ה (דף קגג.) נמי אמרינן אומיות נקנות במסירה אצ"י אמר צריך להציא ראייה רצא אמר כו' גס שס מוכח דלצ"י ורצא סברי דלאותיות נקנות במסירה וגס שס דחק ר"ח וכתב שאין הלכה כמותו אלל במסירה ובשטר והבב הוא: **ס"ר הבא לידון.** כנגד המערער על שדה שצידו בשטר ובחזקה שטוען קרקע זה קניתי ממך ועדיין השטר צדי וגס יש לי **עדים** שאכלתי שני חזקה גדון בשטר דברי רבי. לקמן מפרש לה ואזיל ועל מקומה אפרסמה לפי פ"י האמוראים: **רבן שמעון בן גמליאל אומר בחזקה.** לפי פירוש האמוראים שלפנינו יש מהם שצריך לפרש לר"ש דקאמר בחזקה ולא בשטר ויש שצריך לפרש אף בחזקה וכל שכן בשטר הלכך מה שכתוב כספרים בחזקה ולא בשטר אימא אף בחזקה נראה דלא גרסינן ליה כו': **צמאי קמיפלגי.** ומתוך שכן נדע פירוש הצרייתא: **ט' רבי סבר אוסיוס נקנות במסירה.** כדקאמר נמי רבי צהדיא כמור המוכר את הספניה (לעיל דף עו.) שהמוכר שטר חזר לחצירו כיון קנה החוב ושטעמד לו לזה לזה הקונה כמור שהיה משועבד למלוה כל זמן שלא חזר ומחלו כדאמר שמואל^י (במסכת גיטין) (דף יג.) וה"ק הבא לידון בשטר ובחזקה וטוען ראובן כנגד המערער שדה זו שלי היא שהיה שמעון שקנאו מלוי מסר לו שטר מכירה הכתוב בשמו וקניתי השדה במסירת השטר כלילו נכתב צמאי וגם החזקתי צדה שלש שנים נידון בשטר דברי רבי ועל ידי השטר שמסר לו הלוקח קנוי לו השדה דלאותיות נקנות במסירה ולא צריך מו עדי חזקה:

בחן וכתוב בספר וחתום בירמיה (לב.) רש"י גיטין פו: אלא משום דלאו מסקנא הוא לא חשו בגמ' לפרושה טפי. רמב"ן.

מסורת הש"ס

א (א' צ"מ ד. ושי"ן, ט) (כמוכות נה. צ"ק פ"ה, א) קדושין מב: ושי"ן, ד) לעיל עי. ושי"ן, ט) סנהדרין בג. י) רש"י, א) צ"מ ד. י.) ט) נדף עו. וסס אימא אמר אמימר, ט) [שי"ך לעמ' הבא, י) יצ"ל לעיל קמא, ט) כפי"א: לי, ט) רש"י, ט) רש"י, ורי רש"י פטע אחרת, ט) רש"י, א) רש"י, ע) גי רש"י רש"י, ט) [ע"י חתום יבמות לא, ד"ה למאי הלכתא הניחו זה במתניה, ט) וזה שי"ך לך קטל, ק) רש"י רש"י מ"י,]

הנהגות הב"ח

א (א' תוס' ד"ה במקוה וכו' והוי אלבא דמסקנא דמדיקי לקמן פלוגמיהו וכו' ואפי' לא גרסינן ליה הכא לא: (ב) בא"ד אף במקוה כדיון דקיימא לו הבא דגלריך לגכר:]

מוסף רש"י

אחריות טעות סופר הוא. מנכסי שאלין זו אחריות גובה מנכסים משועבדים, שלא הללוט זה מעות אלל באחריות שעבוד נכסיו והסופר טעה (בבבבות דף:) דלא עדי אינש וזוי כנדי (ב"מ ד.) שטר שלא נכתב זו אחריות לאו מדעת המלוה נעשה אלא שטר עשה והכי נמי כמו שכתב וטורף מן המטענדים (בבבבות טא.) אחריות לאו טעות סופר הוא. ואלי גובה מנכסים משועבדים ולא אחרין אלא שטר כזה נכתב בלא שעבוד נכסו לזה והסופר טעה ולה כתב בו אחריות, אלל זוקא אולנין בתר שטר (ב"ק צה).

אחריות נקנות במסירה. המוכר שטר חוב לחצירו קנה החוב במסירת אומיות (שחרד"ן דף:) א"ט צריך לכתוב שטר מוכרע על השטר שהוא מוכר לו, אלל שמסר לו שטר שיש לו על אחריו לכותב צו, מחייבי הלואה לפורעם לזן (שחרד"ן חו.) דלאותיות שטר שטר נקנין במסירה בלא קנין ואין יטיל לחזר בו (יבמות פס.) ולא צריך לכתוב קני לזו בעצמיה ולא שטר שטר (לעיל טו.) אלל מוכרע א"ט שטר אלל צדיב שטר ממוק, דמי משך לזו זמא כיה, והכא נמי לגבי לזר ע"פ לחומסו מתיבז ליה מוכרע כשאר מטלטלין, אלל צדי לגבות החוב צריך שימסרנו מלז לז הלוקח (לעיל טו.). הבא לידון בשטר ובחזקה. מחזיק בקרקע ואמר שטר חזקתי, דלא מהניא ליה אמה ממכרתי לו ואמלתי שני חזקה שטר שטר מוכרע צדיב, נידון בשטר. על כרחו צריך להציא השטר ויכרי דכיוי ואס לא מלא שטר חזקתי, דלא מהניא ליה חזקה. ואצ"ג דחזקה מנקוס שטר קיימא, כדאמר רבנן עד מלא ענין מוכרע אינש בשטריה טיב לא מוכרעה, האי כיון דלאמר שטר צדי צריך לגכר (שחרד"ן ב.)

מוסף תוספות

א . ואצ"פ שרואים הטיירפא בידו מוכ' אמורים שמא לזה כדו להעמיד המקח בידנו. שטע מוקלעת בשס הראב"ד. ועין רעבין ורש"י' דספרי דהתלמי יטל לערוך מלקוחות אף אס אין צידו טירפא מב"ד, וכן גס צנדין דיון ליכא למימר דס צידו טירפא מב"ד דלף יטעו לו צ"ד טירפא צלופן דס ללוה שזכ. ג. שמא זוקקה היא, ולא מתייבמות שמא אינה זוקקה ובמקום נושא אשתא חל שלא במקום מצוה. כע"י גיטין פו: ג. דמשנה זו בגיטין בהזרק ולא מסיק התם בגמ' למאי הלכתא. ימיות. לא מוכרע למאי. ד. דכתוב

במ"י שרואים הטיירפא בידו מוכ' אמורים שמא לזה כדו להעמיד המקח בידנו. שטע מוקלעת בשס הראב"ד. ועין רעבין ורש"י' דספרי דהתלמי יטל לערוך מלקוחות אף אס אין צידו טירפא מב"ד, וכן גס צנדין דיון ליכא למימר דס צידו טירפא מב"ד דלף יטעו לו צ"ד טירפא צלופן דס ללוה שזכ. ג. שמא זוקקה היא, ולא מתייבמות שמא אינה זוקקה ובמקום נושא אשתא חל שלא במקום מצוה. כע"י גיטין פו: ג. דמשנה זו בגיטין בהזרק ולא מסיק התם בגמ' למאי הלכתא. ימיות. לא מוכרע למאי. ד. דכתוב

במ"י שרואים הטיירפא בידו מוכ' אמורים שמא לזה כדו להעמיד המקח בידנו. שטע מוקלעת בשס הראב"ד. ועין רעבין ורש"י' דספרי דהתלמי יטל לערוך מלקוחות אף אס אין צידו טירפא מב"ד, וכן גס צנדין דיון ליכא למימר דס צידו טירפא מב"ד דלף יטעו לו צ"ד טירפא צלופן דס ללוה שזכ. ג. שמא זוקקה היא, ולא מתייבמות שמא אינה זוקקה ובמקום נושא אשתא חל שלא במקום מצוה. כע"י גיטין פו: ג. דמשנה זו בגיטין בהזרק ולא מסיק התם בגמ' למאי הלכתא. ימיות. לא מוכרע למאי. ד. דכתוב